

F. Trasuns (2 JV)
un darbi "I. sēj."
1998. g.

KRĒSLOVAS BAZNEICA UN DRAUDZE

Krēslope guļ sešas jyudzes nu Dvinskas uz austrumim, pi Dvinskas—Orlas dzeļžceļa pīstōtnes »Kreslavkas«, uz lobō Daugovas kros-ta, pi Krēslopevpeites grīvas. Krēslopev apkōrtne ir reti skaista. Viņa ir nūsāta gon lelōkim, gon mozōkim kolnim, kūsom bērziem un zaļom īlejom. Uz divim augstōkim kolnim, kurus škir kūša līkneite, stōv bazneica un muiža ar sovu patīsi skaistū augļu un kūku dōrzu. Drusceņ lejōk, spēceigi lūceidamōs un krōkdama kai aizkaitynōtais zvērs, kas traucās sovā ceļā, pa klintainu dybyņu veļ Daugova sovus yudiņus uz Baltijas jyuru. Viņpus Daugovas nalelā attōlumā leigo-jās myužeigi zaļais skuju mežs. Taidis ir vyspōreigs Krēslopev izskots. Beidzamūs godūs tagadejais Krēslopev īpašniks E. Platers ir izcēr-tis dažas bērzes, caur kū ir īvārojami mozynōjis Krēslopev kūšū izskotu.

Pymōs ziņas par Krēslopevu nōk nu sešpadsmytō godu simtiņa. Vyd-zemes škāpnesēju bruniniku meistars Viļums Firstembergs 1558. godā atdūd Krēslopevu uz kaidu laiku Engelberta Plimperta pōrzynōšonā. Bet dreizi pēc tō viņa pōrīt pūļu valdeišonā, un jau pēc kaidim 11 godim pūļu karaļš Zigismunds Augusts dōvynoj viņu jaundybynō-tas Inflantu kunigaitistes kancleram Mikeļam Brunovam. Nu Brunovim nūpērk viņu 1636. g. Ludinghauzi Volfi. Tod viņa pōrīt uz Koss, tod uz Čapskim, koleidz nu Čapskim 1729. g. viņu nūpērk Jōns Ludviks Platers, kura dzymtā Krēslopeva palik ari pa šai dīnai.

Krēslopev bazneicai un draudzei pymūs pamatus ir līcis jezuitu paters Jurgis fon Ludinghauzen Volfs. Šys, radzādams bēdeigū ti-ceibas stōvūkli pi latvīšim, īreikōja sovā muižā Krēslopev pastōveigu jezuitu misiju 1680. g. un nūguļdeja vajadzeigū kapitalu vīna misionara uzturēšonai. Kod Krēslopeva beja pōrgōjuse uz Platerim, Volfa dōvynōjumu palelynōja Rozalija Platere, dzymuse Bizostovska,

nūguļdeidama jezuitu kolegijai Dvinskā 1500 imperialus ūtra pate-ra uzturēšonai. Krēslopev tagadejū bazneicu ir cēlis 1755.—1767. g. Jōņa Platera dāls Konstantins Ludviks Platers. Šys beja nōcis uz augstom dūmom — Krēslopev dybynōt īvārojamu piļsātu: tod tur īreikōt Inflantu veiskupa rezidenci un seminaru. Tys nūdūms īreikōt Krēslopev veiskupa rezidenci beja jau daudz agrōk, veļ 1711. g. veiskupam Teodoram Volfam, kas, ar tū nūlyuku, lai tur varātu nūsamest Inflantu sufragans, beja ilasejis nu Ilžas Puzynas, dz. Oginska, un citim In-flantijas dzymtkungim 40000 tinfu* naudas. Konstantins Platers tagad izvede cauri šōs dūmas. Dabōjis Inflantu veiskupa Ostrovskā un jezuitu provinciala Zuranas atļōvi, jys pōrcēle jezuitu misiju uz sovu muižu Indricu, nūdrūšynōdams tur uztura leidzekļus veļ priķš trešo misionara, un misijas vītā cēle Krēslopev patīsi skaistu myura baznei-cu un seminara āku. Pi bazneicas taiseišonas viņam izrōdeja īvāro-jamu paleigu mynātais veiskups Ontōns Ostrovskis, pajimdams uz sevi vysu ikšējū bazneicas īreikōšonu, un Smolenskas veiskups Jur-gis Nikolajs Hilzens, dōvynōdams bazneicai Ploskie muižu un 2000 dalderus ar tū nūsacejumu, lai Krēslopev seminarā var mōceitis ari Smolenskas veiskupijas kleriki. Šam Hilzena dōvynōjumam pīsavīnōja veļ Romas kurija, nūraksteidama priķš pīcim Smolenskas audzēknim 18 dalderu godā priķš kotra, un, jo taidu nabyutu, tod priķš inflantīšim un kurzemnikim. Bet, nasaskotūt uz savōktim materia-lim leidzeklim un nūdrūšynōtu pastōvēšonu, veiskups napagyva Krēslopev nūsamest. 1772. g. vysa Inflantija pōrgōja nu pūlim zam krīvu valdeibas un tyka pīvīnōta Mogilevas arhiveiskupijai. Inflan-tijas veiskupim palyka tikai tituls ar luterticeigū Kurzemi, koleidz viņu 1789. godā galeigi izdzēse pāvesta syutnis Lauris (Labrencis) Litbe.

Drusceņ laimeigōks beja Krēslopev seminara liktiņš. Jys beja at-klōts jau 1757. g. un īsōka sovu darbeibu zam pateru misionaru (lazaristu) vadeibas, kurus Platers beja nu Varšavas izaicynōjis. Nu šō seminara iznōce vasala rynda bazneickungu, kai: Akilevičs, Kerkil-lo, Kosovskis, Kurmins, Macilevičs, Jalovieckis, kuri gōdōja par latvīšu apgaismōšonu, izdūdami gon goreiga, gon pamōcūša satura grōmateņas. Bet ari Krēslopev seminars pastōvēja tikai naganu laiku.

* 4000 dolaru.

Jau 1784. g. Mogilevas arhiveiskups Siestrzencevičs atjēme Krōslovai jās īpašuma daļu, lai varātu dybynūt Mogilevas-Minskas semināru, un 1842. godā aizlīdzē Krōslovas semināru pavysam, pōrcaldams jū uz Minsku. Pēdeigais Krōslovas semināra rektors Jezups Jalovieckis nūmyra kai Krōslovas probsts 1884. godā.

Runōdams par Krōslovas semināra liktini, navaru atstōt nikō napīminējis arī par Krōslovas jezuitu misijas liktini un vīnu īvārojamu atgadejumu, kam ir sova svareīga nūzeime Inflantijas bazneicu vēsturē.

Pōrsacaldams nu Krōslovas uz Indricu, storp daudzi cytom bazneicas lītoms, kuras beja Konstantins Platers atļōvis, jezuiti pajēme slapyni arī Jurgevas Dīva Mōtes breinuma biļdi, atstōdami jās vītā kopiju originala rāmōs. Tū pamanejuši, misionari nūsyuteja vinim arī kopiju uz Indricu. Kod 1779. g. jezuitim beja arī Indrica jōatstōj, tōpēc ka nabeja nivīna patera, kas prota latviski, vini otkon pajēme slapyni tū pašu Dīva Mōtes breinuma biļdi, atstōdami jās vītā kopiju. Kaidā bazneicā šei biļde tagad atsarūn, nav zynoms.

Bez veiskupu rezidences un semināra, kai jau minēju, Konstantins Platers beja nūdūmōjis dybynūt Krōslovā īvārojamu piļsātu. Tam nūlyukam jys cēle nu akminim rātyuzi, tod vairōk akmiņa un kūka nomus un ataicyņōja nu Varšavas un Vōczemes vysaidu škīru amatnīkus. Krōslovā īsastōja uz reizi kusteiba un jauna, leidz šam naradzāta, dzeive. Tagad sōka taiseit reti skaistas greidas sagas, samtu, damastu, vylnas drēbi, šaunamūs īrūčus, zalta lītas un t. t., kū vysu nu īsōkuma pōrdeve vītejūs tērgūs, vālōk syuteja uz pūlim un Krīvijū. Bet nōk politiski pōrgrūzejumi, nōk 1772. gods, Krōslova pōrīt zam krīvu valdeibas un nu tō laika piļsāta apstastōj sovā augšōnā, tamdēļ ka golvonō apriņķa pōrvaldeišona teik pōrcalta uz Dvīnsku. Vēļ reizi izalīk – Krōslovai uzaustu pasavairōšonas laiks 1811. g., kod nu Dvīnskas jezuiti, kur taiseja cītūksni, pōrcēle sovu gimnaziju uz Krōslovu. Bet gimnazija pastōvēja te tikai 3 godus un jau 1815. g. aiznazynomim īmeslim tyka pōrcalta uz Užvaldu. Beigōs – 1854. g. – nu Krōslovas pōrcelj arī vīneigū apriņķa skūlu uz Rēzekni. Nu tō laika viņa zaudej galeīgi kotru lelōku nūzeimi. Tagad Krōslova skaita kaidas 4000 īdzeivōtōju, nu kurim daži nūsadorboj ar ōdu raudzēšonu, un ir patīss žaidu perekļis.

Vīneigō līta, kas Krōslovā mums vēļ vēstej par jās dybynōtōja Kon-

stantina Plātera augstīm nūdūmim, ir jō caltō bazneica. Jei ir itališu arhitekta Parocco (Paroko) dorbs, taiseita renesansa stilā, ar divom sōnu lauvom, labi apgaismōta, lūka grīstim un spēceigim stulpim. Nu īsōkuma beja nūdūmōts bazneicu skaistynūt ar divim tūrnim, bet aiz uznōkušim politiskim pōrgrūzejumim tys napīsapiļdeja. Vyspōreigi bazneica ir pylna harmonijas un nūpītneibas. Lelū oltoru puškoj zynomō pūļu gleznōtōja Mateikas un prof. Jablonska dorbs, kas mums stōda priškā sv. Ludviku tymā breidī, kod jys sajam svēteišonu ceļā – pyrmā izbraukšōnā uz krysta karu. Šōs biļdes vītā leidz 1884. g. beja tō poša satura glezna uz sīnas, romīšu gleznōtōja Gastaldi strōdōta.

Krōslovas bazneicā grīž uz sevi lelu vēreibu sv. Donata kapleica.

Jū dybynōja Konstantina sīva Auguste Plātere, dzym. Oginska, un nūguļdeja jās vydā, zam stykla, uz oltora, nu vysom četrom pusēm radzamas, sv. Donata relikvijas, kuras 1778. g. atvede nu Romas. Šys sv. Donata oltors atgōdynoj ļūti tyvu sv. Stanislava oltoru Krakovā un pīvalk sv. Donata dīnā nu vysom latvišu draudzem naskaitamu ļaužu pyuli uz Krōslovu, taipat kai 15. augustā – J. Marijas dīnā – uz Aglyunu.

1903.